

Hvordan er det nu med salmonella og alle reglerne?

Der er mange spørgsmål og meget at holde styr på omkring lovgivningen for Salmonella Dublin. Her får du en status på den gældende lovgivning med de seneste ændringer.

Af kvægfagdyrlæge Betina Tvistholm, SEGES Innovation

Dansk Kvægbrug arbejder stadig stålsat mod at nå målet om frihed for Salmonella Dublin i danske køer og kalve. Bakterien er en kæmpe belastning at have i besætningen – både i forhold til syge dyr, øget fokus på smittebeskyttelse, tålmodighed og økonomi. I øjeblikket er 8,5 % af alle slagtekalvebesætninger placeret i salmonellaniveau 2. For de mælkeleverende er tallet 11,3 %. Så der er grund til at have fokus på salmonella.

For at sætte skub i bekæmpelsen af bakterien kom der i sommeren 2021 en ny bekendtgørelse med strammere krav og store ændringer i forhold til sanering. Og pr 1. januar 2022 kom den seneste ændring. Der er således flere nye ændringer for besætninger, som har eller som får konstateret Salmonella i besætningen:

Placering i salmonellaniveau 1 og 2

Alle kvægbesætninger i Danmark testes for forskellige smitsomme kvægsygdomme flere gange årligt. Hvis der bliver leveret mælk fra besætningen, testes tankmælken 4 x årligt, og ellers overvåges besætningerne via slagteblodprøver, udtaget tilfældigt på slagteriet – også 4 x årligt. Når en slagteblodprøve har en værdi på 50 %ODC eller derover for Salmonella Dublin, kommer besætningen i niveau 2. Hvis besætningen ikke har haft en positiv blodprøve indenfor de seneste 12 måneder, så kan besætningsejer bede dyrlægen udtage blodprøver for at af- eller bekræfte slagteblodprøven. Dette skal gøres indenfor 3 uger, efter at svaret på slagteblodprøven foreligger. Hvis de blodprøver, som udtages, alle er under grænseværdien, kan besætningen komme tilbage i niveau 1. Dette er nyt i forhold til tidligere og en måde at følge op på, om der er smitte blandt dyrene.

Besætninger i niveau 2 skal lave handlingsplan

Besætninger, som har salmonella og er placeret i niveau 2, skal udarbejde en handlingsplan sammen med en dyrlæge. Der er mange punkter og krav til denne handlingsplan, som alle handler om at få kortlagt og analyseret besætningen og dens risici og dermed sætte ind alle de steder, hvor det er vigtigt i forhold til en sanering. Nogle af de specifikke punkter, planen skal indeholde er: hvordan man vil undgå smitte til nabo-ejendomme - bl.a. under udbringning af gylle, transport af dyr mellem ejendomme i bedriften, tilsyn af hegn omkring dyr på græs, m.v. Handlingsplanen skal sikre kontinuerlig fremdrift i sanerings-processen. Desuden skal den vurderes og evt. revideres minimum hver 6. måned. I samarbejde med dyrlægen planlægges handlingsplanen og arbejdet med at få saneret besætningen.

Slagteprøver er ikke nok til at skifte fra niveau 2 til 1

For at dokumentere fremskridt i saneringen er der krav om, at der skal udtages blodprøver af kalve i alderen 3-6 måneder. Når besætningen er i mål med saneringen, vil disse prøver være en del af grundlaget for besætningens skifte niveau fra 2 til 1. Tidligere skulle besætninger i niveau 2 udtage 8 blodprøver af enten 3 måneders kalve eller af 8 dyr til slagt for at ændre niveau. Her har lovgivningen ændret sig markant på den måde, at det ikke længere er muligt at teste besætningen fri ved hjælp af slagteblodprøver. Dog kan slagteblodprøver stadig bruges til at kontrollere, hvor langt besætningen er i saneringen og hvorvidt målet er nået.

Prøver i niveau 2-slagtekalvebesætninger

I en salmonellaniveau 2-besætning, som kun består af slagtekalve, skal der udtages kalveblodprøver 4

gange årligt. Det vil sige en gang i kvartalet, og kalvene skal være i aldersgruppen 3-6 måneder. Hvor mange blodprøver, der skal udtages pr. testrunde afhænger af, hvor mange kalve i aldersgruppen 3-6 måneder, som befinder sig på ejendommen på testdagen (se tabellen). Intervallet mellem to kalvetestrunder må være mellem 2 til 4 måneder – og der skal foreligge fire testrunder pr år. Kalvene, som indgår i testrunden, skal have opholdt sig på ejendommen i minimum 3 uger, og blodprøverne skal udtages tilfældigt og af alle afsnit.

Antal kalve med en alder på 3-6 måneder på ejendommen	Minimum antal kalve, der skal tages blodprøve fra pr. testinterval	Maksimalt antal prøver med ODC% over grænse-værdien, jf. bilag 1, nr. 7, for at resultatet anses som tilfredsstillende
1-15 kalve	8 (dog alle kalve ved 8 eller færre kalve til stede)	0
16-30 kalve	14	0
31-50 kalve	20	1
Over 50 kalve	25	1

Prøverne skal tages på ejendomsniveau

Bemærk at blodprøverne skal udtages på ejendomsniveau. Det betyder, at hvis besætningen har kalve på flere ejendomme, kan der være tale om at teste flere steder, og hver testrunde skal leve op til antal kalve og prøver, som angivet i tabellen. Når der er udtaget kalveprøver af to på hinanden følgende omgange, og begge testrunder har været tilfredsstillende, vil det være muligt at komme i niveau 1.

Der skal ansøges aktivt om niveau-ændring

Niveauændringen sker ikke automatisk. Derfor skal man rette henvendelse til SEGES Innovation for at ansøge om at skifte niveau. Det gøres ved at sende en mail til: salmonella@seges.dk

Skærpede krav øger sikkerheden

Disse skærpede krav om at komme i niveau 1 giver en større sikkerhed for, at besætningen reelt er fri for salmonella. Også for malkekvægsbesætninger er der krav om øget antal prøver for at komme i niveau 1. Her skal besætningerne have to testrunder på kalve, en testrunde på kvier samt tankmælkstiter, hvor alle resultater skal være tilfredsstillende for at komme i niveau 1.

Niveau 3 og krav om særslagtning er afskaffet

Tidligere har der været tre forskellige salmonellaniveauer, men det er ændret, og niveau 3 findes ikke længere. Derfor er der ikke længere krav om at udtage gødningsprøver ved positive blodprøver, og ikke længere risiko for at blive placeret i niveau 3. Således vil besætninger ikke længere blive pålagt krav om særslagtning, medmindre der er et sygdomsudbrud pga. salmonella, og det er diagnosticeret med en laboratorieprøve.

Halvårligt kontrolbesøg fra Fødevarestyrelsen

Et andet skærpet tiltag for besætninger i niveau 2 er halv årligt kontrol af Fødevarestyrelsen (FVST). Så længe besætningen er placeret i niveau 2, vil kontrollanter fra FVST komme på anmeldt gebyrbelagt kontrolbesøg, hvor de kontrollerer handlingsplanen, fremdriften af den samt andre forhold. Hvis de finder overtrædelser i henhold til gældende lovgivning, sanktioneres der. Fødevarestyrelsens kontrol påbegyndes i begyndelsen af 2022.

Har du spørgsmål vedrørende salmonella, eller ønsker du at modtage KalveTjek, så kontakt Lene Trier, SEGES på tlf. 87405237 eller mail ltr@seges.dk.

BOKS (eller anden baggrundsfarve)

Brug KalveTjek – nu med risikoscore af dine leverandørbesætninger

KalveTjek er en liste, du kan få tilsendt på mail, som viser alle de leverandører, du har modtaget kalve fra de seneste 12 måneder. Af listen fremgår, hvilke CHR-numre du har modtaget kalve fra, hvor mange kalve pr. CHR-nummer, hvornår leverandøren senest har været i niveau 2 samt antal velfærdshjertes. Hvis din leverandør har underskrevet en samtykkeerklæring, vil der være flere oplysninger tilgængelige på listen: seneste udtagningsdato for tankmælkstiter, seneste antistofværdi (tankmælk), gennemsnittet af de seneste 4 tankmælksprøver, forskellige dødelighedstal samt det sidste nye værktøj – smitterisikoscore.

Smutterisikoscore

Alle leverandørbesætninger i salmonella niveau 1 vil i KalveTjek have en smitte-risikoscore, der viser sandsynligheden for at besætningen kommer i niveau 2 indenfor det næste år. Alle leverandører placeres i en af 5 følgende kategorier: A – lav risiko, B- middellav risiko, C- middelhøjrisiko, D- høj risiko eller E – meget høj risiko. Følgende fire faktorer er benyttet for at udarbejde denne riskoprofil på besætningsniveau:

- Besætningsstørrelse: Med stigende besætningsstørrelse stiger risikoen for at skifte til niveau 2.
- Nabosmitte: Risikoen for salmonella stiger, hvis der er mange naboer i niveau 2 inden for 5 km.
- Handel: Handel med dyr udgør en risiko. Jo flere besætninger, der er kontakt til, jo større er risikoen.
- Historik: Er besætningen kommet i salmonellaniveau 1 inden for kort tid, er der en større risiko for at vende tilbage til niveau 2.

Ud fra disse faktorer beregnes ejendommens risikoscorer. Der er 5 kategorier.

• Smitterisikoscore	• Vurderet risiko for at komme i niveau 2
• A	• Lav risiko
• B	• Middellav risiko
• C	• Middelhøj risiko
• D	• Høj risiko
• E	• Meget høj risiko

Ejendomme med smitterisikoscore A har i løbet af et år 1,4 % risiko for at skifte til niveau 2. For ejendomme i meget høj risiko – Score E vil 32,9 % være skiftet til niveau 2 i løbet af et år.

Sådan bruger du riskoscoren

Fokus på smittebeskyttelse er altid vigtig. Men jo højere ejendommens riskoprofil er, des vigtigere bliver det. Brug værktøjet til en snak med dine leverandører. Vær nysgerrig på, hvad de gør for at øge smittebeskyttelsen på deres ejendom.

Modtager du kalve fra en besætning med høj risikoprofil, bør du overveje en mere intensiv overvågning for salmonella. Det kunne være i form af blodprøver af kalve i leverandørbesætningen. Det vil også være i leverandørbesætningens interesse hurtigt at opdage en eventuel smitte med salmonella.

Tænk desuden sektionering og hygiejne ind i den daglige drift. Skulle din besætning blive smittet med salmonella, så gælder det om at opdage det tidligt, og undgå at smitten spreder sig rundt til alle aldersgrupper.